

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.752/2018/5. szám

A tanács tagjai: . Döme Attila a tanács elnöke

. Kiss Gabriella előadó bíró

. Zumbók Péter bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

A felperesek képviselője:

Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

V. Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Orosz V. Sándor ügyvéd)

Az alperesi beavatkozó:

Alperesi beavatkozó

Az alperesi beavatkozó képviselője:

. Keszthelyi Oszkár Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Keszthelyi Oszkár ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.041/2018/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ővárosi Törvényszék 72.K/P.24.886/2016/18.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében részben - a lejárt és a jövőre nézve megállapított költségpótló járadékokra vonatkozó rendelkezéseit illetően - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét a kártérítésként megítélt lejárt 7.292.438 (hétmillió-kétszázkilencvenkétezer-négyszázharmincnyolc) forint összegű, valamint a jövőre nézve megállapított járadékokra vonatkozóan helybenhagyja.

Egyebekben a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű felperesek mint együttes jogosultak részére 150.000 (százötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 755.900 (hétszázötvenötezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek házastársak. Az I. rendű felperest a terhesgondozását végző orvos terhességének 19. hetében az alperes genetikai tanácsadására irányította. Az itt kiállított lelet szerint a gravida a javasolt intrauterin karyotipizálást nem kívánta igénybe venni, azonban a beavatkozást visszautasító nyilatkozatot nem írt alá. További, fejlődési rendellenesség kiszűrésére irányuló vizsgálat nem történt. A felperesek gyermeke 2008. február 7-én született meg jó általános állapotban, de kiemelése után észlelték, hogy bal felkarjának könyökízületét követő disztális része hiányzik.
- [2] A szülők nehezen éltek meg gyermekük egészségkárosodottan születését, de a helyzetet feldolgozták, bár személyiségük, életfelfogásuk, magánéleti terveik változtak. A gyermek sok örömet nyújt nekik. Felnevelésével felmerülnek egyrészt ugyanolyan (alap)költségek, mint az egészséges gyermekek esetében, másrészt ehhez viszonyított többletköltségek.
- [3] Az alapszükségletek körében - egyebek mellett - a szülők megvásárolták az általuk szükségesnek tartott babaholmikat és babakelengyét, melyeket használatukat követően is megtartottak. Rendszeresen védőnőhöz és különböző gyógyintézeti ellátásokra hordták a gyermeket. A gondozásával, ellátásával kapcsolatos tevékenységek, a közlekedése során kísérete, valamint a háztartási kisegítés időszükséglete korának előrehaladtával fokozatosan csökken.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperesek keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni az alperest. Vagyoni kártérítésként a gyermek felnevelésének alapköltségeit és a teratológiai ártalomból eredő többletköltségeket igényelték.
- [5] Az alperes és az alperesi beavatkozó ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú közbenső ítélet, az elsőfokú ítélet és a másodfokú részítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság az ügyben 39.P.21.237/2009/77. számon közbenső ítéletet hozott, melyet a másodfokú bíróság 7.Pf.20.835/2013/4. számú közbenső ítéletével pontosítással hagyott helyben: az alperes kártérítési felelősségét a felperesek abból eredő káráért állapította meg, hogy a gyermekük egészségkárosodással megszületett.
- [7] Az elsőfokú bíróság ezt követően 39.P.21.237/2009/134. számú ítéletében - részben adva helyt a keresetnek - vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest.
- [8] A másodfokú bíróság 7.Pf.20.673/2016/6. számú részítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatta, a felpereseknek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 2.000.000 forintra leszállította és döntött a felnevelési többletköltségekről. Az alap nevelési költségekre vonatkozóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárás megismétlését írta elő.

A Kúria részítése

- [9] A felek felülvizsgálati kérelmei folytán eljárta Kúria a jogerős részítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott, nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezését Pfv.III.20.749/2017/7. számú részítéletével hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, míg egyebekben a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta.

A módosított kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [10] A megismételt eljárásban a felperesek keresetüket leszállították. Az alap felnevelési költségek körében babaholmi és babakelengye költsége címén 113.157 forintot és ennek 2008. január 7. napjától járó késedelmi kamatait; védőnőhöz és gyógyintézetekbe történő kísérés költsége címén összesen 63.916 forintot, járadékként pedig havi 1.046 forintot; gyermekgondozás és nevelés költsége címén 7.218.831 forintot és járadékként havi 67.070 forintot; háztartási kisegítés költsége címén 2.798.818 forintot, valamint havi 33.535 forint járadékot igényeltek. A járadékfizetési kötelezettségek kezdő időpontját 2017. október 1. napjában kérték megállapítani. A lejárt összegek után 2012. december 3. napjától igényeltek késedelmi kamatot.
- [11] Az alperes ellenkérelme a módosított kereset elutasítására irányult. A követelést mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta.
- [12] Az alperesi beavatkozó csatlakozott az alperes védekezéséhez.

Az első- és másodfokú ítélet

- [13] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 7.349.000 forint és ennek különböző részösszegei után eltérő kezdő időpontoktól a kifizetésig járó késedelmi kamatai, valamint 2017. november 1-jétől 2024. február 7-ig havi 22.590 forint, továbbá azonos kezdő időponttól 2022. február 7-ig havi 44.530 forint megfizetésére kötelezte a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában leszögezte, a közbenső és részítélet jogereje miatt a megismételt eljárásban már nem volt vitatható, hogy az igényelt alap felnevelési költségek a gyermek kárnak tekintett megszületése miatt a vagyoni károk közé tartoznak, amit nem befolyásolhatnak a felperesek jövedelmi és vagyoni viszonyai sem, mert a követelések jellege kizárja, hogy azok egyéb módon megtérülhessenek. Kifejtette, a felperesek sikerrel bizonyították, hogy a babaholmikat és babakelengyét a megtéríteni kért áron beszerezték, azonban a káronszerzés tilalma miatt csupán az összeg - alperes által is elismert - 50%-át ítélte meg kártérítésként. Álláspontját azzal indokolta, hogy a holmikat megtartották, így a teljes költség megtérítése esetén előnyösebb helyzetbe kerülnének a károkozás előttihez képest. E tétel után késedelmi kamat megfizetésére a káresemény, a gyermek megszületése időpontjától kezdődően kötelezte az alperest.
- [14] Az egyéb költségek esetében a mindenkori nettó minimálbér szerinti óradíjjal számolt. Ebben a körben utalt arra, hogy az ítélezési gyakorlat szerint a károsult érdekében cselekvő személy javára járadékot kell megállapítani, a felperesek részéről azonban fel sem merült a piaci alapú szolgáltatások igénybevétele. További érvként rögzítette, hogy a 2010. évi XC. törvény alapján még a természetes személyek között háztartási munkára létesített jogviszony is adórendszeren kívüli keresettel járó foglalkoztatásnak minősül, így nem esik adófizetési kötelezettség alá.
- [15] A gyermek közlekedése során a kíséréssel felmerült lejárt költségeket a felperesek számítási módjával azonosan, de nettó összegben határozta meg. A járadékot a 2012-2017. közötti átlagos időráfordítás alapján kalkulálta havi 325 forintban. Úgy ítélte meg, a járadék a gyermek 16 éves koráig indokolt, mivel az általános élettapasztalat és a peradatok szerint önálló közlekedése ezután már nem ütközhet akadályba.

- [16] A gondozás, ellátás körében nevesített tevékenységek kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok az életkor előrehaladtával fokozatosan szükségtelemmé válnak és csak a gyermek 14 éves koráig merülnek fel. Ezen belül az egyes életszakaszokat külön értékelte.
- [17] A háztartási kisegítés költségének ténybeli alapját illetően utalt az alperes polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 163. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozatára. Ezen a címen a járadék folyósítását a gyermek 16 éves koráig tartotta elfogadhatónak az önálló életvitelhez szükséges technikák elsajátítása miatt.
- [18] A felperesek fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta. Az I-II. rendű felpereseket egyetemlegesen megillető kártérítés összegét 10.296.373 forintra felemelte, melyből 10.183.216 forint után 2012. december 3-tól, 113.157 forint után pedig 2008. február 7-től kezdődően kötelezte az alperest késedelmi kamat fizetésére. Ugyancsak felemelte a havi járadékok összegét: a 2024. február 7-ig fizetendőt 33.932 forintra, a 2022. február 7-ig fizetendőt pedig 66.886 forintra. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [19] Indokolásában rámutatott, a jogerős közbenső ítélet a kártérítési felelősség fennálltát megállapította és terjedelmére is iránymutatást adott. Ebben a körben utalt a Kúria EBH2015. P.11. számú elvi határozatára: az egészségügyi szolgáltató felel a szülők mindazon káraiért, amelyek azért következtek be, mert a magzat genetikai rendellenességét nem ismerték fel, ezáltal megfosztották az anyát önrendelkezési joga, a szülőket pedig családtervezési joguk gyakorlásától, így a károsodottan született gyermek teljes felnevelési költségét igényelhetik. A jogvita eldöntése során azt vizsgálta, hogy az alperes jogellenes és felróható magatartása milyen vagyoni és nem vagyoni károkat eredményezett, figyelemmel az 1/2008. számú PJE határozat azon megállapítására, amely szerint a szülőknek a fogynak megszületett gyermek léte miatt megnehezült élete jelenti polgári jogi értelemben az orvosi mulasztás folytán az egészségügyi intézményre áthárítható kárt. Következtetése szerint, ha a bíróság kizárólag a gyermek egészségkárosodásából eredő többletköltségeket számolná el a vagyoni kártérítés során, az I. rendű felperes nem jutna hozzá a teljes kártérítés elve alapján őt megillető összeghez.
- [20] Arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperesek vagyonában a babaholmik, babakelengye megvásárlásával csökkenés állt be, aminek megtérítését az a bizonytalan jövőbeni esemény, hogy értékesítik-e azokat, nem befolyásolja. Erre figyelemmel a teljes költség megtérítéséről rendelkezett, felemelve az elsőfokú ítélet szerinti marasztalási összeget 113.157 forintra.
- [21] A további igényelt költségek átháríthatósága kapcsán kifejtette, a bírói gyakorlat szerint a károkozó köteles viselni a beteg gyermek érdekében végzett azon tevékenységek ellenértékét, amelyeket a hozzátartozók ingyenesen nyújtanak, a szívességi alapú teljesítés a felelősségét nem csökkenti. Ebből egyúttal azt a következtetést is levonta, hogy nem a nettó, hanem a bruttó órabér alkalmazásának van helye. Rámutatott, a károsultnak járó költség meghatározásánál viszonyítási alapként szolgálhat a mindenkori minimálbér bruttó összege, ebből azonban nem következik, hogy a költségelem átváltozna közterhekké terhelt munkabérre. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság által meghatározott, a nettó minimálbér alapján számított összegeket bruttó összegekre emelte fel.
- [22] A járadékok elsőfokú ítélet szerinti véghatáridejének megállapításával és annak indokaival maradéktalanul egyetértett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [23] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése és a kereset teljes elutasítása, másodlagosan az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása, harmadlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és a marasztalási összegek leszállítása

érdekében. Ez utóbbi felülvizsgálati kérelme körében a babaholmik és babakelengye megtérítendő költségét 56.759 forintra kérte mérsékelni az elsőfokú ítéletnek megfelelően, míg a kíséret, ápolás, gondozás és háztartási kisegítés címén fizetendő havi járadékot összesen 46.313 forintra kérte leszállítani, a fizetési kötelezettség időtartamát pedig egységesen a gyermek 14 éves koráig megállapítani. Ezen felül a késedelmi kamatfizetési kötelezettség mellőzését igényelte.

- [24] Érvelése szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 3. § (2) bekezdését és 221. § (1) bekezdését, mert nem bírálta el teljeskörűen, érdemben az alperesi csatlakozó fellebbezést, indokolása hiányos, egyben ellentmondásos. Sérti továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. § (1) bekezdését és 355. § (4) bekezdését, mivel vagyoni hátrány hiányában ítelt meg kártérítést, és nem vizsgálta - a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.673/2016/6. számú részítélete, valamint az erre irányuló csatlakozó fellebbezés ellenére - a szülők anyagi helyzetének változását. Álláspontja az volt, mindezekon felül az ítélet nem felel meg a Kúria 1/2008. számú Polgári jogegységi határozatának és az EBH2015. P.11. számú határozatának, nem fejti ki, hogyan feleltethető meg az ítélet mindkét elvi döntésnek. Ezzel összefüggésben megismételte azt a véleményét, amely szerint a gyermek létezése soha nem kár, így az alap felnevelési költségek sem minősülhetnek akként. Kiemelte, a perbeli gyermek a bal karjának fejlődési rendellenességén túl ép és egészséges. Hivatkozott arra is, ha a szülők saját gyermeküket gondozzák, nincs szó sem kárkötelmen kívüli harmadik személy segítségéről, sem kár „megelőzéséről”, ezért ilyen címen a kártérítés kizárt; egy gyermek felnevelése komplex feladat, nem munkavégzés, így nem is „árazható” mozzanatokra bontva.
- [25] Szükségesnek tartotta a felpereseknek járó különböző juttatások (pl. GYES, sérült gyermek emelt összegű családi pótléka) vizsgálatát, mert ha a gyermek teljes felnevelési költségét az alperesnek kell megtérítenie, mindezek káronszerzésnek minősülnek. Véleménye szerint a szülők jövedelmi viszonyai is befolyásolják a gyermekkel való törődés lehetőségeit. Hangsúlyozta, nem létezik a gyermeknevelésnek társadalmilag elfogadott költsége, ilyenek a minimálbér sem tekinthető. Lényegesnek tartotta, hogy a neveléssel járó fáradtságot annak örömei és a társadalmi juttatások is kompenzálják.
- [26] Harmadlagos felülvizsgálati kérelme körében kifejtette, a babaholmik, babakelengye költségeinek 50%-a járhat a felpereseknek kártérítésként, mert az ingóságok a tulajdonukban állnak és értéket képviselnek, kár hiányában pedig az összeg után az alperes késedelmi kamat fizetésre sem kötelezhető.
- [27] Kifogásolta, hogy a gondozás, ellátás és háztartási kisegítés költségével összefüggésben az ítéltábla olyan eseti döntésekre hivatkozott, melyek a perbeli tényálláshoz nem kapcsolhatók, a sérült létből folyó többletköltségekről szólnak. Egyebekben kiemelte, az e költségek megtérítésére irányuló igény jogalapját sem ismerte el, ezek valójában az elnehezült élet miatti nem vagyoni kártérítés körébe kellene tartozzanak, de a bruttó minimálbér semmiképp sem lehet a számítás alapja, mert ha a humán-erőforrásért pénz jár, az csak a munkavégzés ellentételezése lehet, tehát nettó összeg. Végül állította, a másodfokú bíróság azt a csatlakozó fellebbezési hivatkozását sem bírálta el, amely szerint indokolatlan e tételek után is a késedelmi kamatban való marasztalása, mivel az ítélelhozatalakor összegekkal kalkulált a bíróság, ami kompenzálja az időmúlás hatását.
- [28] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Hangsúlyozták, a jogerős közbenső ítélet után a kereset elutasításának nincs helye, a jogalap és a jogerős részítéleti rendelkezések már nem tehetők vitássá. Kifejtették, az eljárás folyamán a bíróságok a szükséges bizonyítást is lefolytatták, a jogerős ítélet indokolása pedig adekvát és teljeskörű, ezért annak hatályon kívül helyezése sem indokolt. Érvelésük szerint ugyanakkor a felülvizsgálati kérelem nem fejti ki az eljárt bíróságok állított jogszabálysértéseit. Utaltak a bírói gyakorlatra a humán-erőráfordítás költségének megtérítése körében, amely a bruttó minimálbért tekinti lehetséges kiindulási alapnak, mert munkaviszony, munkabér hiányában a közterhek sem

vehetők figyelembe. Véleményük szerint sürgősséget kellett volna, és az eljárás észszerű időn belüli befejezését késleltette volna vagyoni helyzetüknek a vizsgálata, miután elálltak mindazon kereseti követeléseiktől, amelyeknél ez szerepet kaphatott volna. A késedelmi kamatkövetelés kapcsán állították, a megítélt összegek a kár bekövetkeztekori ár- és értékviszonyok alapján kerültek meghatározásra, emiatt a késedelmi kamatról való rendelkezés kötelező volt a bíróságok számára.

[29] Az alperesi beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[30] A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

[31] A Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát valamely anyagi vagy eljárási jogszabálysértés esetén teszi lehetővé; utóbbit csak akkor, ha az az ügy érdemi elbírálására kihatott. A felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmi elemei - egyebek mellett - a jogszabálysértés, a megsértett jogszabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ha a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet több okból is támadja, különböző jogszabálysértésekre hivatkozik, valamennyi hivatkozás maradéktalanul meg kell feleljen a fenti tartalmi követelményeknek [1/2016. (II. 15.) PK vélemény 6. pont, BH2015. 307.].

[32] Az alperes felülvizsgálati kérelmében mind anyagi, mind eljárási szabálysértésre hivatkozott, ezekkel összefüggésben álláspontját indokolta, ezért ebben a keretben a Kúria érdemben vizsgálta felül a jogerős ítéletet [Pp. 275. § (2) bekezdés]. Másfelől azonban kötve volt az anyagi jogerő [Pp. 229. § (1) bekezdés] folytán a jogerős közbenső [Pp. 213. § (3) bekezdés] és részítéletekhez [Pp. 213. § (2) bekezdés]. A jogerős közbenső ítélet a követelések jogalapját, az alperes helytállási kötelezettségét végérvényesen eldöntötte, az csak perújítással támadható (PK 195. számú állásfoglalás). Ez jelen esetben a részítéltre is vonatkozik a Pp. 213. § (2) bekezdéséből következően. Így a már elbírált jogalapot, az azzal érintett körülményeket, valamint a részítélettel eldöntött kereseti kérelmeket a felek egymás közt - perújítás hiányában - vitássá nem tehetik (hasonlóan: BH1993. 698.).

[33] Mindezek következtében az alperes elsődleges, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és a kereset elutasítására irányuló felülvizsgálati kérelme eleve alaptalan. Ugyanez okból irreleváns okfejtése az 1/2008. Polgári jogegységi határozat és az EBH2015. P.11. számú elvi határozat ellentmondásait illetően.

[34] Felülvizsgálati kérelmében az alperes hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet hiányos, mert nem bírálta el teljeskörűen, illetőleg érdemben csatlakozó fellebbezését, indokolása ugyancsak nem teljes, egyben ellentmondásos. Ezzel összefüggésben megsértett jogszabályként a Pp. 3. § (2) bekezdését és a 221. § (1) bekezdését jelölte meg.

[35] A Pp. 3. § (2) bekezdése rögzíti a kérelemhez kötöttség elvét. Ez azt jelenti, hogy a bíróság olyan kérdésben, melyre a felek nem terjesztettek elő valamilyen perjogilag értékelhető kérelmet (pl. kereseti kérelem, ellenkérelem), főszabály szerint nem dönthet. E rendelkezésből vezethető le a Pp. 215. §-ában foglalt túlterjeszkedés tilalma. A jogszabályhely ismertetett tartalma alapján az alperes hivatkozása nem értelmezhető, hiszen azt maga sem állította, hogy akár az első-, akár a másodfokú bíróság túlterjeszkedett volna a felek valamely kérelmén, fellebbezésén, vagy a csatlakozó fellebbezésén.

- [36] Az alperes másik eljárási jogi hivatkozása, a Pp. 221. § (1) bekezdése az ítélet indokolásának tartalmi követelményeit sorolja fel. Ez alapján az indokolásban a bíróságnak elsősorban a tényállást kell megállapítania, majd erre alapított döntésének jogi okfejtését rögzítenie. Ez utóbbinak ki kell terjednie a bizonyítékok értékelésére és az irányadó jogszabályokra. Lényeges, hogy a másodfokú ítélet indokolásának reagálnia kell a fellebbezésnek, csatlakozó fellebbezésnek a jogvita szempontjából releváns érveire, továbbá szükség esetén valamely bizonyítási indítvány nem teljesítésének okaira is. Ha pedig a korábban az ügyben született jogerős másodfokú részítélet hatályon kívül helyező rendelkezést is tartalmazott, mellyel kapcsolatban a megismételt eljárásra bizonyítási cselekményt írt elő, amit utóbb sem az első-, sem a másodfokú bíróságok nem teljesítettek, ennek okát szintén elő kell adnia az indokolásban. Ez azért fontos, mert ha a megismételt eljárásban nem merült fel olyan ok, ami miatt az előírt bizonyítás mellőzhető, az utasítás figyelmen kívül hagyása lényeges eljárási szabálysértés (hasonlóan: EBH2006. 1414.).
- [37] Jelen esetben a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezést és a csatlakozó fellebbezést kimerítette, döntése e tekintetben megfelel a teljesség követelményének. Jogerős részítéletében (10. oldal 5. bekezdés, 11. oldal 1. bekezdés), majd ítéletében (10. oldal 2-3. bekezdés) kifejti azt az álláspontját is, miért számolhatók el kártérítési kötelezettséget megalapozó vagyoni értékű szolgáltatásokként a hozzátartozók által a gyermek körül, az ő érdekében egyébként ingyenesen végzett tevékenységek. A felülvizsgálati kérelem ezzel kapcsolatos indokaira tekintettel ezeket az indokokat a Kúria a következőkkel egészíti ki. A károsult által végzett tevékenységen alapuló kárigény megítélése során abból kell kiindulni, hogy a károsult kárenyhítési kötelezettsége nem terjed a károkozó kárfelelősség viselése alóli mentesítéséig. A kárenyhítési kötelezettséget meghaladó kárelhárító, kárcsökkentő tevékenység pénzben kifejezhető értékkel bír. A károsult ezt nem a károkozó érdekében fejti ki, hanem azért, mert a károkozó a kártérítési kötelezettségét nem teljesítette a Ptk. 355. §-ában írt módon, ami elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítását, másodlagosan pénzbeli kompenzációt ír elő. A károkozó kártérítési felelőssége az adott kár (adott esetben ápolás-gondozás stb. szükséglete) erejéig fennáll mindaddig, amíg azt ő vagy a teljesítést helyette vállaló, illetve valamilyen jogviszony alapján köteles személy nem teljesíti. A felnevelési költségek egyes tételekre való megosztását ugyancsak indokolja a jogerős részítélet (11. oldal 1. bekezdés). A jogerős részítéletben rögzített indokokat pedig az ítéletben megismételni már szükségtelen.
- [38] Kétségtelenül nem tartalmaz viszont indokolást a másodfokú ítélet arra nézve, hogy végül miért mellőzték a bíróságok a felperesek vagyoni, jövedelmi viszonyainak feltárását. Ugyanakkor - ahogy ez a pertörténetből is látható - a felperesek a megismételt eljárásban keresetüket leszállították mindazon igényüket illetően, melyek elbírálásához az előírt bizonyítás szükséges lett volna (Fővárosi Törvényszék 39.P.24.886/2016/11. számú beadvány). Így bár a jogerős ítélet indokolása e tekintetben hiányos, jogszabálysértő, ez az eljárási szabálysértés az ügy érdemi elbírálására nem hat ki, ezért a Pp. 275. § (3) bekezdéséből következően hatályon kívül helyezést és új eljárás elrendelését nem indokolja.
- [39] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogszabálysértések [Ptk. 339. § (1) bekezdés, 355. § (4) bekezdés] kapcsán a Kúria előrebocsátja a következőket:
- [40] A Ptk. talaján kialakult joggyakorlat a teljes kártérítés elvét követi, vagyis a károsultat olyan - és nem kedvezőbb - helyzetbe kell hozni, amilyenben a károkozás nélkül lenne. Ennek érdekében a károkozás folytán előálló vagyongyarapodást a kártérítési igényből le kell vonni, ezzel érvényesíti a bírói gyakorlat a káronszerzés tilalmát, így kerülhető el a károsult jogalap nélküli gazdagodása. Ahhoz azonban, hogy az előnyök levonásra kerülhessenek, bizonyos feltételek szükségesek, amely miatt az eset - e szempontból releváns - körülményeinek vizsgálata indokolt. Szükséges, hogy a károkozás és az előnyök között okozati összefüggés álljon fenn, de még ebben az esetben sem kell

levonni az előnyöket, ha ez az eset körülményeire tekintettel nem indokolt. Az előnyök levonásának főszabálya érvényesül általában a kár által közvetlenül érintett vagyontárgy maradványértéke, valamint a kár ténye folytán előállt megtakarítások, szükségtelenné vált kiadások körében. Annak eldöntésénél, hogy melyek azok az előnyök, amelyek esetében a káronszerzés tilalma folytán a levonást eszközölni kell, a kiindulási pont az, hogy a káronszerzés tilalmát - többek között - a jogalap nélküli gazdagodás szabályából vezethetjük le. Az egyes esetszoportokat illetően széleskörű bírói gyakorlat alakult ki, a bíróságok több körülmény, szempont értékelése, az egyedi eset sajátosságainak vizsgálata alapján döntenek a főszabály részleges vagy teljes alkalmazásáról, illetőleg mellőzéséről. Miután a körülmények vizsgálata és értékelése a bíróságok részéről mérlegelési tevékenységet feltételez, az akkor felel meg a Pp 206. § (1) bekezdésének, ha eredménye összhangban áll a per adataival, okszerű és helyes következtetéseken nyugszik. Az így elvégzett mérlegelés esetén a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség (BH2016. 33., BH2013. 119.).

- [41] A Kúria a most ismertetett szempontok alapján alaptalannak találta az alperes felülvizsgálati kérelmét a babaholmokra, babakelengyére fordított kiadások 100%-os megtérítését elrendelő jogerős döntéssel szemben. A másodfokú ítélet indokolása azonban e tekintetben kiegészítésre szorul. A perbeli esetben azzal, hogy a megvásárolt holmikat a felperesek megtartották, azok jelenleg is a tulajdonukban vannak, vagyoni előnyre tettek szert. Másfelől viszont értékelni kell, hogy az ingóságokat használni nem tudják, a cél pedig, amire tekintettel megtartották, túl távoli ahhoz, hogy a vagyoni előny számukra realizálódhasson. Nyilatkozatuk szerint ugyanis azért nem értékesítették a babaholmikat, mert szándékukban állt azt lányuknak adni, ha gyermeke születik. Ez viszonylag távoli jövőbeli, bizonytalan esemény. A hosszú idő alatt az ingóságok jelentősen amortizálódnak, értéktelenednek. A Kúria megítélése szerint ugyanakkor azt sem lehet elvárni a felperesektől, hogy értékesítsék ezeket az ingóságokat, egyébként az értékesítés lehetősége és eredményességének foka is kérdéses. Mindezek következtében nem mutat túl a teljes kártérítés elvén az, ha a kártérítési perben kiadásai az alperes részéről teljes egészében megtérítésre kerülnek. A jogerős ítéletben 113.157 forintba ezen címen felemelt marasztalási összegre vonatkozó rendelkezést ezért a Kúria - jogszabálysértés hiányában - hatályában fenntartotta.
- [42] A káronszerzés tilalmába ütközik viszont a kíséret, gondozás, ellátás, háztartási kisegítés körében végzett hozzátartozói tevékenységek ellentételezésének a bruttó minimálbér alapulvételével való elszámolása. Téves az az álláspont, amit a felülvizsgálati ellenkérelem ezzel összefüggésben kifejt. A kártérítés kompenzációs céljából adódóan mindig a károsult oldaláról kell vizsgálni és meghatározni a megtérítendő kár mértékét. Így ha valamely tevékenységet pénzbeli ellenszolgáltatásért végeztet el a károsult, a megtérítendő összeg azonos az ellenszolgáltatással: a ténylegesen igazolt vagyoni hátránynak, annak az összegnek a megfizetésére köteles a károkozó, amit a károsult szerződés alapján a harmadik személynek fizet. Ilyen esetben indokolt a bruttó összeg alapulvétele, hiszen a károsult oldalán ez adja a vagyonszökkenést. Meg kell különböztetni ettől azt az esetet, amikor a tevékenységet a károsult maga végzi. Ezzel egy tekintet alá esik az is, ha azt mással (pl. hozzátartozójával) ingyenesen végezteti. Ez esetben csak nettó összegű ellentételezés lehet a kártérítés alapja. Ennek indoka az ingyenes, nem piaci alapú munkavégzés, ahhoz közteherviselési kötelezettség nem kapcsolódik, így a bruttó és a nettó összeg közti különbséget jogosulatlan előnyként jelentkezne nála. Tényleges kára ugyanis a saját vagy hozzátartozója tevékenysége, az arra fordított idő, energia. Ha ilyen helyzetben a károsult bruttó összeghez jutna, az meghaladná a munkaviszony alapján járó minimálbér összegét, hiszen a munkavállaló ténylegesen annak csak nettó összegét kapja. Nem illelné végső soron a nettó összegnél több akkor sem, ha nem munkaviszony, hanem más jogviszony alapján járna el, csak ez esetben legfeljebb a terhek befizetéséről maga gondoskodna. Tévedett tehát a másodfokú bíróság, amikor a bruttó minimálbér

alapulvételével kalkulálta a felsorolt tevékenységek ellentételezését. A Kúria ezért a költségpótló járadékok lejárt és jövőre nézve megállapított összegeit illetően a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, osztva annak jogi álláspontját.

- [43] Iratellenes ugyanakkor a felülvizsgálati kérelemnek az az állítása, amely szerint a megítélt összegek az ítélethozatalakor értékek alapulvételével lettek kalkulálva. Az elsőfokú bíróság ítéletének 6. oldal 1. bekezdéséből ez egyértelműen látható. Jogszabálysértés nélkül rendelkezett tehát a jogerős ítélet a kamatok megfizetéséről a Ptk. 360. § (1) bekezdésének és 301. § (1)-(2) bekezdéseinek megfelelő alkalmazásával.
- [44] A felülvizsgálati kérelem a közlekedési kíséret és a háztartási kisegítés költségtérítésének véghatáridejét illetően alaptalannak bizonyult. Az alperes ebben a körben az első- és másodfokú bíróságok - egyező - mérlegelési tevékenységét támadta anélkül, hogy jogszabálysértésként megjelölte volna a Pp. 206. §-át. Ennek hiányában hivatkozása nem vizsgálható [1/2016. (II. 15.) PK vélemény 6. pont].
- [45] A kifejtettetekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával a jogerős ítéletet részben, a lejárt járadékokat kártérítésként megállapító és a jövőre nézve meghatározott járadékokat illetően hatályon kívül helyezte, és ebben a részében az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával helybenhagyta. Egyebekben a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [46] A Kúria a felülvizsgálati értéket az ügyben a korábbi jogerős határozatokban és a most felülbírált ítéletben szereplő marasztalási összegek alapulvételével határozta meg, mivel az alperes elsődlegesen a kereset teljes elutasítását kérte felülvizsgálati kérelmében. Az érték számítása során figyelemmel volt a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontjára is. Az így adódó 7.559.289 forintos felülvizsgálati érték (6.000.000 forint + 220.416 forint + 15.900 forint + 1.322.973 forint) alapulvételével az alperes pernyertessége a felülvizsgálati eljárásban mintegy 5%-os. A Pp. 81. § (1) bekezdésének alkalmazásával kötelezte ezért a túlnyomórészt alaptalan felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperest 200.000 forint felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére a felperesek mint együttes jogosultak részére [32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2), (5) és (6) bekezdés]. A Kúria a jogerős ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezéseit hatályában fenntartotta, mert azok a jogerős érdemi döntés részbeni hatályon kívül helyezése és ebben a részében az elsőfokú ítélet helybenhagyása ellenére is megfelelnek az IM rendeletnek.
- [47] A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték [1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdés] a felperesek személyes költségmentességére és az alperes személyes illetékmentességére tekintettel az állam terhén marad a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

Budapest, 2020. június 10.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gabriella s.k. előadó bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
HM